

2. Быков О.Н. Национальные интересы и внешняя политика / О.Н. Быков // Монография: М., ИМЭМО РАН, 2010. – 284 с.

3. Исаев Б. А. Национальные нужды, национальные интересы и авторитет государств / Б. А. Исаев. – М.: Гардарики, 2003. – 247 с.

Кланца Андрій Іванович,

кандидат медичних наук,

Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК СТРУКТУРНА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Деконструкція сучасного світу, яка супроводжується зміною ціннісних пріоритетів та смислових орієнтирів життєдіяльності людей у ХХІ столітті небезпечно позначилась і на показниках якості здоров'я націй, що тим самим призвело до посилення адміністративно-командних методів та надмірної бюрократизації системи охорони здоров'я. Небезпека таких тенденцій тривіально спричинила певні диспропорції між реальними та гіпотетично можливими показниками якості населення держав у світі, завдяки чому й сама профілактика захворювань набула достатньо декларативного характеру, а публічне управління у сфері охорони здоров'я зовсім перетворилось на афірмативний інструмент.

Це суттєвою мірою позначилось і на демографічній ситуації, яка супроводжувалась продовженням тотального спаду народжуваності населення, зростанням показників смертності та скороченням тривалості життя. В загальнопланетарному масштабі це чітко викристалізувало нову ідеологію і практику реформаційних процесів у сфері охорони здоров'я, яка мала на меті забезпечити цілісні структурно-функціональні зміни компонентів національних систем охорони здоров'я.

Зростання соціальної напруги у суспільстві, пов'язане зі складною демографічною ситуацією, яка супроводжується погіршенням якості життя населення та соціально-економічною дестабілізацією є загальносвітовим трендом будь-якого перехідного періоду. Це все формує передумови для національної небезпеки сучасної держави, яка виявляється інституційно й ресурсно неспроможною реалізувати антропометричну політику, спрямовану виключно на людину, гарантування її фізичної, соціальної й політичної безпеки. Виходячи із цього більшість національних держав, які прагнуть посилити свій безпековий потенціал вимушені були переглянути свої цілі та стратегічні пріоритети у сфері охорони здоров'я, як інструменту забезпечення національної безпеки держави.

Аби локалізувати поширення небезпечних тенденцій з якими стикається сучасний світ у сфері радикального падіння якості та тривалості життя населення сучасні держави постали перед необхідністю обґрунтування методології вибору: чи обрати реформаційну чи еволюційну стратегію підвищення якості та тривалості життя. Національні держави, які мають ефективну інституційну й ресурсну практику функціонування охорони здоров'я обрали модель еволюційного реформування. Такий підхід дозволив їм перетворити систему охорони здоров'я на стратегічну категорію соціальної безпеки населення, яка символізує собою гностичний інструментарій держави щодо реального забезпечення його життєдіяльності та безпеки націй як «найвищий пріоритет цивілізованої держави».

Відтак, держави в силу об'єктивних умов та факторів вимушені керуватись вимогами зміцнення здоров'я, підвищення якості життєдіяльності та тривалості життя населення як найвищою критеріальною структурою, яка формує престиж держави та стабілізує цілому та всю її соціальну та політико-економічну систему. З огляду на це саме здоров'я є необхідною умовою як якості трудового потенціалу держави, критерієм ефективності функціонування інститутів її публічної сфери та результативності забезпечення національної безпеки.

Сучасна парадигма більшості світових держав у ставленні до здоров'я та інституційного й ресурсного інструментів його забезпечення через дієву та функціонально збалансовану систему охорони здоров'я засвідчує перетворення здоров'я на найвищий національний пріоритет держави у напрямку артикулювання змісту національної ідеї, яка обертається виключно навколо людини як безпекового імперативу життєдіяльності нації. Саме така парадигма й закладає передумови для утвердження нової практики функціонування національних систем охорони здоров'я як інструменту налагодження сервісної структури медичної сфери, яка має враховувати загальносвітову, національну та регіональну специфіку як об'єктиву вимогу часу.

Такий контекст дозволяє чітко простежити і те, що охорона здоров'я як інструмент забезпечення національної безпеки держави є достатньо ієрархічною структурою, яка потребує чітких стратегічних національних пріоритетів гарантування максимальної можливості реалізації конституційних прав людей на охорону здоров'я. Це все ставить питання щодо підвищення стратегічної відповідальності держави не лише за її політику у сфері охорони здоров'я на всіх рівнях та вертикалях владної ієрархії, але і за ефективність інститутів публічного сектору задіяного у сфері охорони здоров'я населення. В даному відношенні йдеться про співпрацю з бізнес середовищем, громадськістю та міжнародними організаціями, які спільними ресурсними активами працюють над розширенням сервісності медичної сфери на потребу виключної реалізації інтересів населення.

Константною для держави у сфері охорони здоров'я має стати практика гарантування громадянам можливості отримання якісної медичної допомоги незалежно від стратифікаційних векторів, в які вони об'єктивно імплементовані. В даному відношенні йдеться про утвердження принципу соціальної справедливості у наданні медичних послуг, у розширенні її сервісної лінійки шляхом збереження максимальної доступності та безоплатності. На реалізацію цього завдання мають утверджуватись державні стандарти ресстру надання та якості медичних послуг населенню, що тим

самим свідчить про те, що медична допомога, аби слугувати національній безпеці держави має бути чітко стандартизована з орієнтацією на можливість дотримання відповідних норм їх запровадження виходячи із об'єктивних вимог часу.

Аби у такий спосіб держава мала можливість задекларувати свою високу спроможність у попередженні відповідних викликів національної безпеки держави, пов'язаних з падінням якості життя, стратегічним принципом має виступати передусім «збереження здоров'я здорових». З цією метою має здійснюватися реформування, модернізація й адаптація національних систем охорони здоров'я до світових «зразкових» стандартів оптимізації державного сектору охорони здоров'я. Такий підхід має стати стабілізуючим фактором для запровадження новітніх профілактичних та реабілітаційних програм у сфері охорони здоров'я, професійної освіти медичних працівників та розвитку науково-дослідницьких проектів у сфері зміцнення здоров'я націй та продовження тривалості їх життя.

Виходячи із того, що система охорони здоров'я є структурною складовою забезпечення національної безпеки держави перед кожною державою об'єктивно постає завдання – розроблення національної стратегії розвитку сучасної медицини. Її кінцевою метою має виступати забезпечення можливості для людини «не просто жити, а жити повноцінно, якісним життям, бути задоволеною своїм фізичним, психічним та соціальним благополуччям» [1].

Така новітня концепція якості життя має виступати методологічним імперативом розвитку та забезпечення функціональної результативності вітчизняної медичної галузі. Саме така концепція на нашу думку гарантуватиме багатоплановий розгляд гностичних складових здоров'я людини в сучасних умовах об'єктивної реальності світу. Виходячи із якої і вдасться розробити й запровадити стандарти оцінки якості життя максимально ідентичні об'єктивним потребам населення. Такий контекст аналізу охорони здоров'я як структурної складової забезпечення національної безпеки держави ставить питання щодо формування системи донозологічного моніторингу здоров'я

населення. Це безпосередньо передбачає створення відповідного ресурсного забезпечення, яке включає враховуючи провідну західноєвропейську практику створення інституцій діагностики, розвитку професійного здоров'я та відновлювальної медицини.

Формат вирішення безпекових питань держави у сфері охорони здоров'я досить чітко корелюється із вирішенням питань професіоналізації медичних кадрів, здатних забезпечити новітню модернізаційно-реформаційну синергію для системи охорони здоров'я. Аби вона була зорієнтована на реалізацію стратегічної політики забезпечення національної безпеки держави має бути запроваджена «розгорнута» інтелектуалізація сфери охорони здоров'я, яка б передусім слугувала розвитку професійно-творчого потенціалу фахівців медичної галузі.

Такий підхід передбачає також запровадження нової ідеології й практики запровадження інноваційних медичних технологій, а це у свою чергу вимагає певного переакцентування змістовної структури медичної та державно-управлінської науки шляхом розширення науково-технічного простору сфери охорони здоров'я. Це у свою чергу дозволить сформувати новітню загальнодержавну систему із чіткими стратегічними пріоритетами запровадження інноваційної медицини, які не формально, а реально формують новий образ здорового життя людини в умовах діаметрального зростання соціальних викликів, які небезпечно впливають на стабільну життєдіяльність людини у сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Economic Crisis, Health Systems and Health in Europe: Impact and Implications for Policy / S. Thomson, J. Figueras, T. Evetovits, M. Jowett, Ph. Mladovsky, J. Cylus, M. Karanikolos, H. Kluge. – Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, European Observatory for Health Systems and Policies. – 2015. – 258 p.

Дахно Олександр Юрійович,
аспірант

Науковий керівник – д. пол. н., професор М. М. Розумний
Національний інститут стратегічних досліджень

**САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ ЯК СТРУКТУРНА УМОВА
ГАРАНТУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПОСТМОДЕРНОЇ
ДЕРЖАВИ**

Проблема співвідношення самовизначення народів та територіальної цілісності є однією із найбільш складних в методологічному, технологічному та політичному відношеннях, оскільки від її вирішення залежить оптимізація формули встановлення та зміни кордонів в умовах розвитку постмодерної держави. Доцільність аналізу даного аспекту обумовлена достатньо звуженою та однозначною формулою розуміння самовизначення народів, де воно посідало від крайньої деструктивної ролі, яка приводить до розчленування держави або відокремлення від неї її певних частин території до справедливо врегульованого механізму позбавлення колоніальної залежності держав. Сучасна методологія налагодження міжнародних відносин констатує значну кількість складно проблемних ситуацій пов'язаних і встановленням кордонів, одностороннім бажанням їх зміни, спираючись на принцип самовизначення народів, що неминуче провокує внутрішньонаціональні і зовнішньонаціональні конфлікти та міждержавні війни. У переважній більшості всі вони розгортаються під формулою реалізації та забезпечення права народів на самовизначення.

В контексті концептуальної ідентифікації самовизначення народів як умови встановлення та зміни кордонів постмодерної держави доцільно розкрити сутність даного поняття, проаналізувати основні дослідницькі підходи до його визначення та конкретизувати його нормативно-правовий зміст